

VERKIEZINGSPROGRAMMA

2026 - 2030

Lisse

Voor Lisse.

Voor elkaar.

Zorg voor elkaar	4
<i>Zorg in de regio en in Lisse.....</i>	4
<i>Steun voor wie een ander helpt.....</i>	4
<i>Bescherming voor wat ons het meest dierbaar is .....</i>	5
<i>Armoede, schulden en dakloosheid voorkomen .....</i>	5
<i>Jeugdhulp en WMO .....</i>	6
<i>Iedereen moet mee kunnen doen .....</i>	6
<i>Laaggeletterdheid.....</i>	6
<i>Kansen voor jongeren.....</i>	7
<i>Aandacht voor ouderen.....</i>	7
<i>Geestelijke gezondheidszorg.....</i>	8
<i>Inzetten op preventie en gezond leven .....</i>	8
<i>Participatie en inburgering.....</i>	8
<i>Inclusief en tegen discriminatie .....</i>	8
Een sterke samenleving	9
<i>Wonen: kwaliteit, kansen en flexibiliteit.....</i>	9
<i>Woonaanbod: meer voor starters, doorstromers en senioren .....</i>	9
<i>Woonomgeving: veilig, schoon en plezierig.....</i>	10
<i>Woonomgeving: groen binnen en buiten het dorp .....</i>	11
<i>Bereikbaarheid: wandelen en fietsen .....</i>	11
<i>Bereikbaarheid: openbaar vervoer en auto .....</i>	12
<i>Een sterk en vitaal verenigingsleven .....</i>	12
<i>Kunst en cultuur voor iedereen .....</i>	13
<i>Leven en ontdekken .....</i>	13
<i>Vrijwilligers.....</i>	13
3. Een eerlijke en duurzame economie	14
<i>Lokaal ondernemerschap en lokale ondersteuning.....</i>	14
<i>Een levendig centrum met winkels en horeca .....</i>	14
<i>Werkgelegenheid voor alle leeftijden .....</i>	15
<i>Arbeidsmigranten .....</i>	15
<i>Landbouw .....</i>	16
<i>Verandering in klimaat, energiegebruik en energiebronnen .....</i>	16

<i>Duurzaamheid faciliteren</i>	17
<i>Duurzaam inkopen</i>	17
<i>Circulaire economie en afvalbeleid</i>	18
4. Een dienstbare en beschermende overheid	18
<i>Lokale eigenheid</i>	18
<i>Samenleving aan zet</i>	19
<i>Veiligheid</i>	19
<i>Cultureel erfgoed</i>	20
<i>Gezonde gemeentefinanciën</i>	20
<i>Waarden en tradities in de samenleving</i>	20

ZORG VOOR ELKAAR

Met elkaar verantwoordelijkheid dragen

Het CDA kiest voor een samenleving waarin we met elkaar de verantwoordelijkheid dragen voor het land en de gemeente waarin we leven.

We hebben elkaar nodig. De zorg voor elkaar is het fundament onder onze samenleving. Het CDA kiest niet voor een 'ieder voor zich'-maatschappij. We dragen samen de verantwoordelijkheid voor een rechtvaardige samenleving waarin iedereen meedoet en ieder mens telt.

ZORG IN DE REGIO EN IN LISSE

Huisartsenpost in Voorhout moet blijven

Het CDA wil dat de huisartsenpost De Limes in Voorhout én de voor Lissers essentiële ziekenhuiszorg (Alrijne en Het Spaarne) goed bereikbaar blijven. Spoedeisende ambulancehulp moet snel inzetbaar blijven.

Het CDA vindt meer samenwerking in de gezondheidszorg in Lisse (1e lijn) belangrijk omdat het de kwaliteit voor de zorggebruiker verhoogt en het aantal doorverwijzingen vermindert. In het 'WijkSamenwerkingsverband Lisse' hebben alle zorgaanbieders in Lisse zich inmiddels verenigd. Partijen als Stek, Welzijnskwartier, ISD en schuldhulpverleners kunnen hierbij betrokken worden. Het CDA wil dat de gemeente dit samenwerkingsproces zoveel mogelijk stimuleert. Voor ieder 1 (zorgloket) kan hierin een rol vervullen.

Het CDA is van mening dat continuïteit voor de zorggebruiker, van -9 maanden tot 100+, het uitgangspunt moet zijn van de samenwerkende organisaties.

STEUN VOOR WIE EEN ANDER HELPT

Mantelzorgers, onmisbaar

Mantelzorgers, jong en ouder, hebben het soms zwaar. Het CDA ziet, naast de directe familie, een rol voor de wijdere kring van de zorgvrager: burens, vrienden en kennissen kunnen desgewenst een rol krijgen. Het CDA wil dat Voor ieder 1 en Welzijnskwartier tijdig voorlichting geven over respijtzorg voor de mantelzorger of dagopvang voor de zorgvrager. De gemeente ondersteunt waar nodig met vervoer naar de dagopvang.

Het CDA vindt de mantelzorgondersteuning van Welzijnskwartier erg belangrijk. De speciale aandacht voor de jonge mantelzorger moet voortgezet worden. Natuurlijk steunt het CDA de beschikbaarheid van het jaarlijkse mantelzorgcompliment.

BESCHERMING VOOR WAT ONS HET MEEST DIERBAAR IS

Iedereen heeft recht op een veilig thuis

Het CDA kiest voor een samenleving die gebaseerd is op hechte familieverbanden waar je op terug kan vallen. Families zijn de hoeksteen van de samenleving; dat geldt voor traditionele gezinsvormen net zo goed als andere relaties waarin mensen kiezen voor andere samenlevingsvormen waarin mensen verantwoording voor elkaar nemen.

Uitgaande van de eigen verantwoordelijkheid, zal de gemeente ondersteuning bieden als de eigen kring onvoldoende steun biedt. Bij Voor ieder 1 kunnen Lissers dan terecht voor opvoedings- en veiligheidsproblemen en vragen rond verslavingen en schulden. Een vast aanspreekpunt en een vertrouwd gezicht is voor iedere Lisser belangrijk. Het principe “1 gezin, 1 plan en 1 regisseur” blijft leidend. Voor ieder 1 laat Lissers tot hun recht komen.

Iedereen heeft recht op een veilig thuis. De gemeente Lisse zorgt dat het advies- en meldpunt Veilig Thuis (Hollands Midden) bij inwoners goed bekend is. Een onveilige thuissituatie zorgt vaak voor meer problemen. Ook in Lisse vindt huiselijk geweld plaats; dit moet bespreekbaar gemaakt worden.

ARMOEDE, SCHULDEN EN DAKLOOSHEID VOORKOMEN

Zo min mogelijk inwoners in armoede

Het CDA wil dat zo min mogelijk inwoners in armoede leven. Prioriteit ligt bij de eigen verantwoordelijkheid. Binnen die verantwoordelijkheid heeft iedereen recht op bestaanszekerheid: een voorspelbaar inkomen, toegang tot zorg, onderwijs en een woning. De gemeente moet inwoners zorgvuldig en respectvol behandelen en snel duidelijkheid geven (binnen 2–4 weken). Daarbij streven wij naar gelijke behandeling bij gemeentelijke regelingen, zoals kwijtschelding, zodat verschillen tussen de gemeenten (vooral binnen HLTsamen) zoveel mogelijk worden voorkomen.

We willen gezinnen waarin kinderen opgroeien betere schuldregelingen bieden waarbij de menselijke maat moet tellen. Het Team Vroeg Eropaf draagt veel bij aan preventie en moet daarom actief voortgezet worden. Het CDA wil de inzet van Humanitas en Schuldhulpmaatje daarbij betrekken.

Armoede betekent vaak eenzaamheid omdat er geen geld is om iets te ondernemen of om deel te nemen aan de (digitale) samenleving. Het CDA wil dat financiële regelingen en fondsen die steun bieden bij armoede en eenzaamheid beter onder de aandacht gebracht worden. De gemeente vraagt alle uitvoerende organisaties om actief te verwijzen.

Het CDA ziet een rol voor de voedselbank als onderdeel van de integrale armoedebestrijding. Het streven moet gericht zijn naar een situatie waarin uiteindelijk geen behoefte meer bestaat aan een voedselbank. Met behoud van ieders verantwoordelijkheid willen we de voedselbank waar nodig ondersteunen.

JEUGDHULP EN WMO

Voorkomen is beter dan genezen

Professionals in onze wijken moeten zich meer gaan richten op de preventie rond de zorg. Vroegtijdige hulp van praktijkondersteuners vindt het CDA erg belangrijk omdat het de stap naar vervolgtrajecten helpt voorkomen. Het CDA zou onderzocht willen hebben of de consultatiebureaus een coachende taak kunnen oppakken richting ouders met kinderen tot 12 jaar.

Het CDA wil dat normaliseren centraal staat door lichte hulpvragen zoveel mogelijk in het voorveld of het eigen netwerk worden opgelost, in plaats van direct specialistische jeugdzorg. Het CDA wil duidelijker afbakenen wat onder jeugdhulp past en wat onder gewone opvoeding. Wij willen dat de uitstroom uit de jeugdzorg wordt vergroot zodat kinderen sneller verantwoord terugkeren naar het gezin, het jeugd- en gezinsteam of zelfstandig verder kunnen.

Het CDA wil dat kinderen met jeugdhulp het recht krijgen om iemand uit hun eigen omgeving te betrekken bij belangrijke zorgbesluiten. Deze steunfiguur is een vrijwilliger: een goede bekende zoals een familielid, de buurvrouw of de trainer van de sportclub. Deze zelfgekozen mentor helpt het kind om gelijkwaardig mee te beslissen over wat goed is voor hemzelf, het gezin en de situatie.

Het CDA wil dat de tarieven en uitgaven strakker worden beheerst door vaste contractafspraken met aanbieders en waar mogelijk het beperken van aantallen behandelingen.

Zodra wettelijk mogelijk voert Lisse een inkomensafhankelijk tarief voor de WMO in. De gemeente bereidt zich voor op de aangekondigde wetwijziging per 1 januari 2027. Arbeidsmatige dagbesteding hoort thuis in de Participatiewet en moet structureel beschikbaar blijven, zonder telkens nieuwe herindicatie vanuit de WMO.

IEDEREEN MOET MEE KUNNEN DOEN

Mensen met een beperking? Mensen met andere gaven!

Mensen met een beperking moeten volledig mee kunnen doen in de samenleving. Het CDA wil met de doelgroep uitzoeken wat nog knelpunten zijn. Lisse neemt uitvoering van het VN-verdrag Handicap serieus. Het CDA wil dat de gemeente zorgt voor toegankelijke gebouwen, informatie en (sport- en parkeer) voorzieningen, zodat iedereen kan meedoen. Het CDA wil dat de gemeente in alle beleidsterreinen inzet op gelijke kansen en volwaardige participatie van mensen met een beperking. Beschut werk blijft noodzakelijk. Het CDA vindt dat hiervoor blijvend voldoende middelen in de gemeentelijke begroting beschikbaar moeten worden gesteld.

LAAGGELETTERDHEID

Lezen helpt je verder

In het dagelijks leven hebben te veel mensen moeite met begrijpend lezen en met schrijven. Het CDA wil dat de gemeente Lisse brieven en informatie in begrijpelijke taal (B1-niveau) aanbiedt, zodat iedereen deze kan begrijpen. Wij willen dat de gemeente Lisse samenwerkt met bibliotheken, scholen, de Volksuniversiteit en welzijnsorganisaties om laaggeletterdheid terug te dringen. Het CDA wil dat de gemeente Lisse inwoners stimuleert om zich blijvend te ontwikkelen door taal- en scholingsprogramma's toegankelijk te maken.

KANSEN VOOR JONGEREN

Ontwikkeling en ruimte voor toekomstige generatie

Het CDA wil dat de gemeente Lisse jongeren die 18 jaar worden actief wijst op hun rechten en plichten, zodat zij goed voorbereid zelfstandig hun verantwoordelijkheid kunnen nemen.

Alle jongeren moeten de kans krijgen om samen met anderen plezier in sport, scouting, toneel of muziek te ontwikkelen. Via Voor ieder 1/Welzijnskwartier zijn fondsen beschikbaar voor jongeren uit gezinnen met een laag inkomen. Het CDA wil laten onderzoeken of er een zomerschool gestart kan worden: een plek waar jongeren hun talenten kunnen ontwikkelen en worden uitgedaagd méér uit zichzelf te halen.

Jongeren willen elkaar ontmoeten. Het CDA wil dat de gemeente zorgt voor gevarieerde en voldoende ontmoetingsplekken in de open ruimte. Ook in de buurtkamers zijn jongeren welkom.

Kansen voor persoonlijke ontwikkeling en een brede oriëntatie op toekomstig werk in de regio is belangrijk voor jongeren. Het CDA wil juist daarom dat de jongeren in Lisse breed geïnformeerd worden over alle beroepsopleidingen in de regio's Rijnland, Kennemerland en rond Schiphol. We zien hiertoe een rol voor bedrijfsleven en beroepsonderwijs (KTS en Fioretti).

Bij HLTsamen worden stageplaatsen aangeboden. Waar mogelijk zal de gemeente in netwerken van bedrijven en organisaties aandacht vragen voor het belang van stageplaatsen.

AANDACHT VOOR OUDEREN

Ouderen verdienen aandacht

Het CDA wil eenzaamheid onder de inwoners van Lisse voorkomen door onderlinge contacten te stimuleren. Het CDA wil dat de gemeente Lisse maatschappelijke stages stimuleert waarbij jongeren zich inzetten voor ouderen, om zo eenzaamheid tegen te gaan en de band tussen generaties te versterken.

Wijkcentra zoals De Beukenhof, 't Poelhuys, Salvatori, het Paus Franciscus Huis waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en activiteiten organiseren, zijn onmisbaar. De gemeente ondersteunt projecten of activiteiten die generaties en culturen met elkaar in contact brengen. Welzijnskwartier zal hier een stimulerende rol hebben.

Vervoer voor ouderen is een voorwaarde om met anderen in contact te komen. De seniorenbus is erg belangrijk. Het CDA wil dat via het loket Voor ieder 1 actief voorlichting wordt gegeven over vervoersmogelijkheden. Scootmobielen die niet meer gebruikt worden, moeten beter worden herverdeeld. Daarmee voorkomen we verspilling en zorgen we dat voorzieningen optimaal benut worden.

Lissers, vooral ouderen, zijn soms doelwit van oplichting of kleine criminaliteit, ook via internet. Dit heeft een grote impact op het veiligheidsgevoel. Het CDA wil dat de gemeente extra aandacht geeft aan meldingen en aangiftes van ouderen.

GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

De weg kwijt? Samen weer op pad?

De gemeente Lisse wil schrijnende thuissituaties en verward gedrag op straat voorkomen door betere samenwerking tussen GGZ-instellingen en lokale maatschappelijke organisaties. Het CDA gaat er van uit dat de signalering door de wijkagenten wordt opgepakt. Buurtbewoners kunnen 24 uur per dag terecht bij een centraal telefoonnummer als zij zich zorgen maken over een buurtgenoot. Dit nummer wordt altijd op de website van de gemeente vermeld.

INZETTEN OP PREVENTIE EN GEZOND LEVEN

Bewegen, sociaal en vitaal

Lisse zet in op preventie en een gezonde leefstijl, waarbij gemeente, zorgloket, zorgverzekeraars en zorgorganisaties samenwerken. Sportverenigingen en sportcoaches zijn belangrijk bij de uitvoering van dit preventiebeleid. Ook blijken openbare plekken voor sport en beweging, zoals in het Mondriaanpark en het Fitplein aan de Van Lyndenweg, in een behoefte te voorzien. Voor kinderen blijven er kleine sport- en speelveldjes en natuurlijke speelplekken.

Lisse zet in op een veilig sportklimaat en stimuleert het aanstellen van vertrouwenspersonen bij sportverenigingen. Het CDA wil dat de gemeente contacten tussen sportverenigingen en maatschappelijke organisaties, vooral die met jeugd bezig zijn, bevordert.

PARTICIPATIE EN INBURGERING

Nieuwkomers doen mee

Het CDA vindt het belangrijk dat alle inwoners volwaardig meedoen in onze samenleving. Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk hun plek vinden. Daarom zetten wij erop in dat iedere volwassen nieuwkomer de Nederlandse taal leert, werk heeft, een opleiding volgt of vrijwilligerswerk doet.

De maatschappelijke begeleiding door Vluchtelingenwerk moet binnen korte tijd leiden tot zelfstandigheid. Vrijwilligers spelen hierbij een grote rol. Het CDA wil dat er voldoende professionele medewerkers beschikbaar zijn om deze onmisbare vrijwilligers goed te ondersteunen.

INCLUSIEF EN TEGEN DISCRIMINATIE

Beoordelen op kennis, kunde en inzet

Het CDA wil dat HLTsamen een werkgever is waar iedereen zich welkom voelt. Dat vraagt om bewustwording bij medewerkers en een inclusief personeelsbeleid. Bij vacatures moeten mensen met uiteenlopende achtergronden, waaronder nieuwkomers en mensen met een arbeidsbeperking of geaardheid, zich nadrukkelijk aangesproken voelen om te solliciteren. Voor het CDA blijft het tegengaan van discriminatie in welke vorm dan ook een vast aandachtspunt. De gemeente Lisse brengt daarom jaarlijks, of vaker wanneer nodig, haar inclusiviteitsstandpunt onder de aandacht. Want Lisse is een dorp waar iedereen meetelt en ertoe doet en waar we samen de schouders eronder zetten.

EEN STERKE SAMENLEVING

Het CDA kiest voor een hechte samenleving waarin iedereen kansen krijgt en zijn verantwoordelijkheid neemt. Ieder mens telt mee en draagt bij. Het begint met zorgen voor jezelf en aandacht hebben voor je naaste. Wie echt steun nodig heeft, kan rekenen op passende hulp van de gemeente.

In een sterke samenleving is er voor iedereen een goede en betaalbare woning, is de openbare ruimte veilig en aantrekkelijk, en zijn voorzieningen bereikbaar en toegankelijk. Voor verbondenheid en gemeenschapszin zijn verenigingen en vrijwilligers onmisbaar. Het CDA vindt het vanzelfsprekend dat hun inzet wordt gewaardeerd en ondersteund, want samen bouwen we aan een samenleving waarin iedereen ertoe doet en niemand wordt vergeten.

WONEN: KWALITEIT, KANSEN EN FLEXIBILITEIT

Duurzaam wonen, flexibel en betaalbaar voor iedereen

Het CDA kiest voor een woonbeleid dat gericht is op kwaliteit, duurzaamheid, maatwerk en flexibiliteit. Voor de lange termijn betekent dit dat woningen en andere gebouwen zoveel mogelijk aanpasbaar worden gebouwd, zodat zij eenvoudig een nieuwe bestemming kunnen krijgen wanneer dat nodig is.

Met woningcorporatie Stek maakt de gemeente afspraken over de hoeveelheid en de kwaliteit van het woningaanbod. Het CDA wil dat corporaties meer ruimte krijgen om daadwerkelijk te bouwen en te investeren in verduurzaming. Daarbij vraagt het CDA nadrukkelijk aandacht voor betaalbare middenhuur, zodat ook mensen met een modaal inkomen een passende woning kunnen vinden.

Lisse geeft ruimte aan particuliere wooninitiatieven. Zij vergroten de keuze voor inwoners en versterken de diversiteit van het woningaanbod.

WOONAANBOD: MEER VOOR STARTERS, DOORSTROMERS EN SENIOREN

Meer woningen, voorrang voor Lissers, samen vooruit

Om de wachtlijsten te verkorten is op korte termijn meer betaalbare woningbouw nodig. Het CDA wil daarbij speciale aandacht voor de bouw van kleinere, levensloopbestendige woningen. Deze zijn niet alleen passend voor toekomstige senioren, maar zorgen ook voor betere doorstroming binnen het dorp. Bij nieuwe woningen wil het CDA zoveel mogelijk voorrang geven aan inwoners van Lisse. Kopers moeten een sociale of economische binding hebben met de woonplaats. Dit uitgangspunt geldt ook voor betaalbare huurwoningen en wordt, waar mogelijk, opgenomen in de verkoopvoorwaarden.

Het CDA vraagt nadrukkelijk aandacht voor de nieuwe Omgevingswet en vooral voor een zorgvuldige uitvoering daarvan. Een gelijk speelveld bij de betrokkenheid van omwonenden is essentieel, zodat iedere stem eerlijk wordt gehoord. Tegelijk ziet het CDA in de Omgevingswet een kans om inwoners eerder en beter te betrekken bij plannen, waardoor maatwerk en lokaal draagvlak worden versterkt en vertraging bij de uitvoering verminderd kan worden.

Het CDA wil dat bestaande regelingen voor startersleningen meer bekendheid krijgen. Ook vindt het CDA het maatschappelijk verantwoord om in koopcontracten van sociale koopwoningen een redelijk anti-speculatiebeding op te nemen. Daarnaast moet op nieuwbouwwoningen tot de NHG-grens een zelfbewoningplicht gelden, om huisvesting echt ten goede te laten komen aan inwoners zelf.

Het CDA ziet het bouwen van tijdelijke woningen, zoals flexwoningen, als een effectief middel om de woningnood te verlichten. Dit kan bijvoorbeeld in leegstaande gebouwen of op vrijkomende plekken binnen de bebouwde kom, zoals het terrein van Swets en Zeitlinger. Daarbij wil het CDA optimaal gebruikmaken van de extra middelen die de rijksoverheid beschikbaar stelt. Deze woningen bieden perspectief aan mensen met een acute woonvraag, zoals studenten, starters, spoedzoekers, stathouders en mensen die voor hun werk in Lisse komen wonen. Ook staat het CDA open voor gezamenlijke kamerbewoning door startende jongeren en arbeidsmigranten, mits er duidelijke regulering is om misbruik te voorkomen en een goede balans in de woonomgeving te waarborgen.

Het CDA wil maximale inzet op het combineren van wonen en zorg. Dit kan gaan om de huisvesting van een gehandicapt kind of familielid dicht bij de eigen woning. De gemeente kan hiervoor een tijdelijke vergunning afgeven voor een flexibele woonruimte, die wordt verwijderd zodra de zorgtaak eindigt. Ook wil het CDA onderzoeken of het mogelijk is om een huurwoning te verhuren aan samengestelde groepen die ondersteuning nodig hebben bij de regie over het dagelijks leven. Samenwerking tussen huisvesters en zorgaanbieders moet daarbij actief worden gestimuleerd. Daarnaast wil het CDA de oprichting van zorgcoöperaties, waarin kleinschalig zelfstandig wonen wordt gecombineerd met onderlinge mantelzorg, nadrukkelijk faciliteren.

Het CDA vindt dat kleinschalige bedrijvigheid aan huis, zonder detailhandel, mogelijk moet zijn. De gemeente moet aanvragen vanuit een ja-mits-benadering beoordelen, zodat ruimte ontstaat voor ondernemerschap dicht bij huis.

WOONOMGEVING: VEILIG, SCHOON EN PLEZIERIG

Samen maken we Lisse veilig en gezellig

Iedereen wil wonen in een buurt die veilig en leefbaar is. Het CDA vindt het vanzelfsprekend dat bewoners zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun straat en wijk. Mensen zijn samen de basis voor veiligheid en leefbaarheid. Slimme verlichting in het binnen- en buitengebied draagt hier in belangrijke mate aan bij.

Kinderen leren thuis dat spelen bij water risico's kent en dat een klimrek ook gevaren met zich meebrengt. Volwassenen moeten beseffen dat de overheid niet overal een oplossing voor kan bieden. De gemeente richt zich op de oorzaken van onveiligheid en pakt die samen met bewoners aan. Waar risico's niet door inwoners of groepen inwoners kunnen worden verminderd, treedt de gemeente op. Initiatieven zoals buurtapps en buurtpreventieteams verdienen steun.

Het CDA stimuleert initiatieven die saamhorigheid versterken. De ontwikkelingen in de Componistenbuurt zijn daarvan een goed voorbeeld. Voor een hechte gemeenschap is het belangrijk dat mensen elkaar kunnen ontmoeten. Naast buurtcentra en bibliotheken ziet het CDA ook veel waarde in informele plekken, zoals een binnentuin, een kerkgebouw of een koffiecorner in de supermarkt. Meer bankjes langs de routes naar winkels helpen ontmoetingen tot stand te brengen.

Het CDA hecht eraan dat de openbare ruimte schoon, heel en veilig is, ook buiten de bebouwde kom. Kwaliteit van voet- en fietspaden en fietsstroken langs buitenwegen vraagt blijvende aandacht. Bewoners kunnen hier actief aan bijdragen door gebruik te maken van het meldpunt Fixi.

WOONOMGEVING: GROEN BINNEN EN BUITEN HET DORP

Lisse blijft groen en uitnodigend

Lisse is een groen dorp. Het CDA wil dat groene ruimtes in het dorp aantrekkelijk blijven om in te bewegen en elkaar te ontmoeten. Waar dat nog niet het geval is, moet dit worden verbeterd. Een goede spreiding van openbaar groen is bovendien belangrijk voor klimaatadaptatie: verkoeling in de zomer, opvang van regenwater en versterking van de biodiversiteit. Het CDA wil dat de gemeente onderzoekt hoe het gebruik van sedumdaken kan worden gestimuleerd.

Het CDA wil de open agrarische ruimte, het Keukenhofbos en de natuurlijke omgeving aan de westkant van Lisse behouden.

Het CDA vindt het belangrijk dat de gemeente met omwonenden communiceert over de wijze en het niveau van groenonderhoud. Daarnaast kunnen inwoners, scholen en bedrijven stukjes snippergroen zoals perkjes, groene afscheidingen of rotondes adopteren. De gemeente ondersteunt dit met materialen en kennis via de wijkcontactfunctionaris, zodat samen wordt gewerkt aan meer biodiversiteit.

BEREIKBAARHEID: WANDELEN EN FIETSEN

Veilige fietspaden, iedereen kan meedoen

Goede bereikbaarheid geeft mensen de mogelijkheid om voluit mee te doen in de samenleving en draagt bij aan een leefbare omgeving. Het CDA kiest daarom voor een veilig en goed onderhouden netwerk van fiets- en wandelpaden. Voor het intensieve fietsverkeer tussen Lisse en Lisserbroek ziet het CDA een fietsbrug over de Ringvaart als een grote verbetering: veiliger voor fietsers en beter voor de doorstroming van het autoverkeer over de bestaande brug. Het CDA wil dat de uitvoering van de HOV-, fiets- en wandelbrug zo snel mogelijk wordt opgestart.

Door het groeiende gebruik van elektrische fietsen voor woon-, werk- en schoolverkeer vindt het CDA het wenselijk dat langs de N208 een fietssnelweg (van Sassenheim door Lisse naar Hillegom) wordt aangelegd.

Het CDA wil dat in het centrum voldoende fietsparkeerplaatsen worden ingeruimd zodat Lissers zo veel als mogelijk te voet of per fiets naar het centrum gaan.

Ook de verkeersveiligheid voor fietsers en wandelaars op de Loosterweg-Zuid vraagt nadrukkelijk aandacht.

Daarnaast wil het CDA onderzoeken of de hele dijk langs de Ringvaart en de Greveling voor recreatief gebruik geschikt gemaakt kan worden.

BEREIKBAARHEID: OPENBAAR VERVOER EN AUTO

Goed OV, Lisse bereikbaar

Goed openbaar vervoer vermindert de afhankelijkheid van de auto. In combinatie met vormen van autodelen kan dit de parkeerdruk in woonwijken verlagen en zo de leefbaarheid vergroten. De snelbusverbindingen, zoals lijn 250 tussen Leiden en Haarlem, zijn onmisbaar voor zowel woon-werkverkeer als recreatie.

Binnen Lisse is goed openbaar vervoer belangrijk, vooral bij voorzieningen en bij bedrijventerreinen. De gemeente moet zich samen met de regio en de provincie inzetten voor de beste OV-concessies, zodat deze verbindingen behouden blijven en verder worden versterkt.

Het CDA wil dat verbindingen met regionale OV-knooppunten behouden blijven en goed worden uitgerust met voorzieningen, zoals fietsenstallingen, oplaadpunten voor elektrische fietsen en beschutte opstapplaatsen.

De geplande provinciale wegverbinding tussen Lisse en de A44 vindt het CDA belangrijk, omdat deze de verkeersdruk van vracht- en forensenverkeer vooral in Kanaalstraat vermindert. Ook verwacht het CDA dat de aanpassingen bij de kruising N207/N208 aan de noordzijde van Lisse zorgen voor een betere doorstroming vanuit Lisse richting A4. De nieuwe fietstunnel bij de Keukenhofdreef moet daarnaast de verkeersveiligheid voor voetgangers en fietsers verbeteren.

EEN STERK EN VITAAL VERENIGINGSLEVEN

Verenigingen en vrijwilligers zijn het hart van Lisse

Het CDA ziet verenigingen en hun vrijwilligers als het cement van onze samenleving. Hier leren jong en oud samenwerken, omgaan met teleurstellingen en samen verantwoordelijkheid dragen.

Voor verenigingen wil het CDA dat regels en vergunningen waar mogelijk vereenvoudigen. Verenigingen nemen hun verantwoordelijkheid en verdienen de ruimte om hun plannen en ideeën te realiseren. Waar het kan volstaat een algemene regel of een melding. Als vergunningen toch nodig zijn, wil het CDA dat deze bij voorkeur doorlopend zijn en niet telkens opnieuw verlengd hoeven te worden. Kleine subsidies gaan gepaard met geen of een lichte verantwoordingsplicht.

Wanneer activiteiten van verenigingen en vrijwilligers aansluiten bij alledaagse, vergunningsvrije bezigheden – zoals een concert of tentoonstelling in een kerk – gaat de gemeente soepel om met evenementenvergunningen. De gemeente ondersteunt deze initiatieven met positieve adviezen, zodat zij kunnen slagen.

In verenigingen waar veel jongeren actief zijn, kunnen persoonlijke problemen vroegtijdig gesignaleerd worden. Om preventief te kunnen handelen zorgt de gemeente ervoor dat verenigingen elk jaar gewezen worden op de actuele sociale kaart.

Lisse hecht grote waarde aan verenigingsactiviteiten. Dat vraagt om goede voorzieningen. Om deze te behouden, moeten zij geschikt zijn voor meerdere gebruikers. Het uitgangspunt van het CDA is daarbij duidelijk: mensen en activiteiten vóór gebouwen. Op die manier blijven voorzieningen langer beschikbaar.

KUNST EN CULTUUR VOOR IEDEREEN

Iedereen doet mee aan kunst en cultuur

Het CDA vindt het belangrijk dat Lissers van alle leeftijden zich kunnen ontwikkelen met muziek, toneel, dans en andere vormen van cultuur. De gemeente ondersteunt laagdrempelige voorzieningen voor amateurkunst en stimuleert samenwerking tussen verenigingen en onderwijsinstellingen, zodat jongeren in aanraking komen met een breed cultuuraanbod.

Het CDA wil dat kinderen uit gezinnen met een laag inkomen altijd kunnen meedoen aan sport, cultuur en educatie. Daarom is het voortzetten van de regeling Meedoen voor ons van groot belang, zodat gelijke kansen en sociale samenhang in Lisse worden versterkt.

LEVEN EN ONTDEKKEN

De bibliotheek: leren, ontmoeten, groeien

Ook in Lisse wonen kinderen en volwassenen die onvoldoende kunnen lezen om volwaardig mee te doen in de samenleving. Het CDA wil dat de bibliotheek blijvend inzet op het versterken van lees- en taalvaardigheden. Daarnaast ziet het CDA de bibliotheek als een laagdrempelige ontmoetingsplek waar mensen van alle leeftijden en achtergronden samenkomen om kennis en vaardigheden op te doen. De bibliotheek vervult daarbij meerdere rollen: als plek voor lezen en leren, als huis van digitale vaardigheden, als podium voor kunst en cultuur en als netwerk voor ontmoeting en debat. Zo draagt de bibliotheek bij aan gelijke kansen en een sterke gemeenschap in Lisse.

VRIJWILLIGERS

Vrijwilligers: onmisbaar voor Lisse

Lisse is rijk aan vrijwilligers. Zij zijn de onmisbare schakels in de leefbaarheid van ons dorp. Het CDA vindt het belangrijk dat Welzijnswijk een actieve rol blijft spelen in het werven van nieuwe vrijwilligers en in het ondersteunen van verenigingen bij het vinden van de juiste mensen. Binnen de gemeente moet een vaste contactpersoon beschikbaar zijn voor vragen van vrijwilligersorganisaties.

Daarnaast wil het CDA dat de bestaande vormen van waardering voor vrijwilligers behouden blijven. Vrijwilligersprijzen, waarderingsspelden, de jaarlijkse uitreiking bij Keukenhof en de vrijwilligersverzekering zijn waardevolle middelen om erkenning te geven en het vrijwilligerswerk te versterken. Deze blijk van waardering hoort blijvend een vanzelfsprekend onderdeel van het gemeentelijk beleid te zijn.

3. EEN EERLIJKE EN DUURZAME ECONOMIE

Het CDA maakt serieus werk van een eerlijke en duurzame economie. Een economie waarin de gemeente met lokale ondernemers gezamenlijk optrekt op het gebied van duurzaamheid, werkgelegenheid en scholing.

Het CDA wil dat de verduurzamingsopgave haalbaar en betaalbaar blijft voor onze inwoners. Wij nemen de klimaatdoelen van Parijs serieus, maar kiezen voor een eerlijke en nuchtere aanpak, waarin de lasten niet eenzijdig op gezinnen worden afgewenteld en de lusten lokaal zichtbaar en tastbaar zijn.

LOKAAL ONDERNEMERSCHAP EN LOKALE ONDERSTEUNING

Samen ondernemen, samen groeien

Voor het CDA is het belangrijk dat de gemeente Lisse duidelijke afspraken maakt met het midden- en kleinbedrijf op basis van wederkerigheid. Samen geven en nemen betekent afspraken over duurzaamheidsmaatregelen, investeringen in opleidingen voor toekomstig personeel, het in dienst nemen van mensen met een beperking, het aanbieden van stage- en leerplekken en investeringen in innovatie. De Centrumvisie uit 2025 laat zien hoe dit in de praktijk vorm kan krijgen.

Ondernemers in Lisse hebben één duidelijk aanspreekpunt binnen de gemeente. Dit punt begeleidt het traject van vergunningsaanvragen en fungeert als vraagbaak. Het CDA is daarnaast voor voortzetting van het Ondernemersfonds. De gemeente werkt actief mee aan een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) waar ondernemers dat wensen.

Voor lokaal gewortelde bedrijven moet ruimte zijn om te groeien. Soms betekent dit dat een bedrijf zich moet verplaatsen. Dit kan bijdragen aan de vitalisering van een bedrijventerrein, het groeipotentieel van een onderneming en het behoud van lokale werkgelegenheid. De regionale bedrijventerreinenstrategie ziet het CDA als een gedeeld belang van ondernemers en gemeenten in de Bollenstreek. Daarom blijven wij dit actief onder de aandacht brengen bij de Provincie.

Om de economie toekomstbestendig te maken, is flexibiliteit voor ondernemers belangrijk. In de Omgevingsvisie zijn daarom voorwaarden vastgelegd die ruimte geven voor aanpassing van regels en voor experimenten. In de lokale bedrijventerreinenstrategie worden, in overleg met ondernemers, plannen opgenomen om bedrijventerreinen te moderniseren en te upgraden. De ontwikkeling van een bedrijventerrein in de Rooversbroekpolder wordt daarbij verder onderzocht.

Het CDA wil dat bedrijventerreinen in Lisse goed bereikbaar en veilig zijn. Een goede ontsluiting richting de provinciale- en rijkswegen en een OV-halte in de nabijheid vergroten de aantrekkelijkheid en toekomstbestendigheid van onze bedrijventerreinen.

EEN LEVENDIG CENTRUM MET WINKELS EN HORECA

Altijd gezellig winkelen en genieten in het centrum

Lisse heeft een aantrekkelijk dorpscentrum met levendige winkelstraten, winkelcentrum Blokhuis, horecaplein 't Vierkant en goede parkeervoorzieningen. Het CDA wil dat de gemeente samen met ondernemersverenigingen en vastgoedeigenaren verantwoordelijkheid blijft nemen om leegstand te voorkomen en innovatief te investeren in de toekomst van het centrum. De Centrumvisie moet verder worden uitgevoerd, waarbij ontwikkelingen als online winkelen en de groei van Lisserbroek nadrukkelijk worden meegewogen.

Het CDA wil dat bijzondere detailhandel zoveel mogelijk in het dorpscentrum geconcentreerd blijft. Leegstaande winkelpanden kunnen een plek bieden aan startende ondernemers. Voor bepaalde panden buiten het kernwinkelgebied moet omzetting naar een woonbestemming mogelijk zijn.

Daarnaast vindt het CDA de instandhouding van alle voorzieningen in en rond winkelcentrum Poelmarkt van groot belang. Dit centrum voorziet bewoners in hun basisbehoeften en vervult een waardevolle rol als plek voor ontmoeting.

WERKGELEGENHEID VOOR ALLE LEEFTIJDEN

Iedereen aan het werk, jong én oud

Werk geeft mensen waardigheid en levensvreugde. Daarom wil het CDA-werkloosheid zoveel mogelijk voorkomen. Beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding blijven van groot belang voor inwoners die niet in regulier werk terecht kunnen. De gemeente zet zich ervoor in dat deze vormen van werk behouden blijven en passend worden gefinancierd.

Vrijwilligers en mantelzorgers ouder dan 65 jaar die wekelijks meerdere dagen actief zijn, verdienen waardering en ruimte. Het CDA vindt dat zij worden vrijgesteld van de sollicitatieplicht, zodat hun inzet voor de samenleving onverminderd kan doorgaan.

Veel jongeren hebben moeite om een stageplaats te vinden tijdens hun opleiding, terwijl ondernemers een tekort ervaren aan goed opgeleide medewerkers. Het CDA wil dat de gemeente Lisse actief samenwerkt met regionale opleidingscentra en het bedrijfsleven, zodat er meer stageplaatsen en leerwerkplekken beschikbaar komen en jongeren beter kunnen doorstromen naar de arbeidsmarkt.

De maatschappelijke stage is voor scholen niet verplicht, maar het CDA moedigt scholen aan deze mogelijkheid wel te benutten. Zo kunnen scholieren kennismaken met vrijwilligerswerk binnen de vele maatschappelijke organisaties die Lisse rijk is en leren zij al vroeg wat het betekent om verantwoordelijkheid te dragen voor elkaar en de samenleving.

ARBEIDSMIGRANTEN

Veilig wonen, werken en meedoen in Lisse

De huisvesting van arbeidsmigranten moet altijd fatsoenlijk en veilig zijn. Werkgevers en de uitzendbranche dragen hiervoor de eerste verantwoordelijkheid. De gemeente Lisse controleert actief op veilige huisvesting en ziet toe op naleving van het toegestane aantal arbeidsmigranten per woonverblijf.

Werkgevers, uitzendorganisaties en huisvesters zijn daarnaast verantwoordelijk voor een juiste in- en uitschrijving van werknemers in de gemeentelijke basisregistratie. Zo ontstaat duidelijkheid voor zowel arbeidsmigranten als de samenleving.

Het CDA wil dat tijdelijke arbeidsmigranten logiesgewijs gehuisvest worden, hetzij op het terrein van de werkgever, hetzij in specifiek daarvoor ingerichte en kleinschalige voorzieningen in het buitengebied. Omwonenden worden hierover vooraf geïnformeerd en hun zorgen en suggesties worden serieus meegenomen.

Het CDA vindt dat arbeidsmigranten recht hebben op een veilige werkomgeving, goede woonvoorzieningen en toegang tot sociale voorzieningen die gericht zijn op deelname aan de samenleving. Van Europese arbeidsmigranten die zich blijvend in Lisse vestigen, verwacht het CDA dat zij

inburgeren en zich actief verbinden met de gemeenschap. De gemeente bevordert contact tussen arbeidsmigranten en inwoners en stimuleert dat arbeidsmigranten toegang hebben tot taallessen, informatie over rechten en plichten en publieke voorzieningen, zodat zij volwaardig kunnen meedoen.

LANDBOUW

Innovatie en traditie: trots op onze agrarische sector

Het CDA kiest voor een toekomstbestendige agrarische sector, niet alleen vanwege de economische waarde maar ook vanwege de maatschappelijke betekenis: het scheppen van werkgelegenheid, het onderhoud van het landschap en het versterken van de aantrekkingskracht van het bollentoeisme.

De gemeente moet meedenken en maatwerk leveren wanneer agrarische ondernemers met toekomstgerichte plannen komen om hun bedrijf te versterken. Agrariërs zijn voor het CDA de beheerders van ons waardevolle en karakteristieke landschap. Daarom is samenwerking met de gemeente over de inrichting van de openbare buitenruimte belangrijk. Initiatieven van de Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging Geestgrond verdienen ondersteuning en inpassing waar mogelijk.

De bollensector staat voor de opgave zich uiterlijk in 2040 te ontwikkelen tot een emissieloze teelt wat betreft gewasbeschermingsmiddelen. Het CDA vindt dat de Economic Board Duin- en Bollenstreek (EBDB) en de Greenport Duin en Bollenstreek een duidelijke rol moeten spelen door ondernemers te helpen bij innovatie en verduurzaming, door kennis te bundelen en door de sector te verbinden met regionale en landelijke partners.

Vanuit het oogpunt van volksgezondheid is het noodzakelijk dat de Bollenstreekgemeenten gezamenlijk druk uitoefenen op de overheid om de toelating van biologische gewasbeschermingsmiddelen te versnellen. Het programma Klimaatneutraal 2040, waar Greenport Duin- en Bollenstreek de trekker van is, moet hierbij centraal staan. Onderzoek naar samenwerking met lokale energiecoöperaties kan hieraan een belangrijke impuls geven.

De veehouderijen in onze gemeente beheren samen een groot deel van het buitengebied en geven de Duin- en Bollenstreek extra kleur. Zij verdienen zekerheid over het gebruik van graslanden en de bescherming van een realistisch verdienmodel. De gemeente ondersteunt een gebiedsplan voor mest, waterkwaliteit en natuurbeheer.

De jaarlijkse toestroom van toeristen in het voorjaar brengt niet alleen kansen maar ook lasten. Het CDA wil dat Greenport structureel inzet op het organiseren van 'bollenambassadeurs'. Deze vrijwilligers geven toeristen uitleg, vergroten het begrip voor de sector en voorkomen schade aan de velden.

VERANDERING IN KLIMAAT, ENERGIEGEBRUIK EN ENERGIEBRONNEN

Samen duurzaam vooruit, voor een groene toekomst

Het CDA wil dat Lisse een actieve bijdrage levert aan de verduurzaming van de energievoorziening, met oog voor betaalbaarheid, betrouwbaarheid en draagvlak bij inwoners. In de warmtestrategie richten wij ons nadrukkelijk op de winning van aardwarmte in de regio. Deze vorm van energieopwekking heeft als voordeel dat zij een constante, betrouwbare bron van warmte oplevert en dat zij minder zichtbaar ingrijpt in het landschap dan bovengrondse alternatieven.

Bij het plaatsen van zonnepanelen kiest het CDA voor grote terughoudendheid vanwege de negatieve impact op het open landschap dat zo kenmerkend is voor onze streek. Waar mogelijk zetten we liever in op kleinschalige oplossingen op daken en op innovatieve toepassingen die het landschap niet aantasten.

Het CDA wil dat inwoners en bedrijven actief betrokken worden bij de energietransitie. We hechten eraan dat investeringen in verduurzaming ook kansen scheppen voor lokale initiatieven en voor energiecoöperaties. Op die manier wordt de energietransitie niet alleen een technische, maar ook een maatschappelijke opgave die mensen samenbrengt.

Het aantal openbare en particuliere laadpalen zal de komende jaren verder toenemen. Het CDA wil dat de gemeente hierbij zorgvuldig rekening houdt met zowel de groeiende vraag naar laadvoorzieningen als met de beschikbare ruimte op het elektriciteitsnetwerk.

DUURZAAMHEID FACILITEREN

Iedereen doet mee aan een groener Lisse

Verduurzaming is nu al een continu proces dat geïntegreerd is in alle beheer- en onderhoudsactiviteiten van de gemeente. Om dit richting de toekomst intensiever en sneller te organiseren, moet binnen gemeenten, ook in Lisse, meer geld voor ambtelijke expertise beschikbaar komen. Daarbij maakt de gemeente gebruik van de hiervoor beschikbare rijksmiddelen, zoals de CDOKE-regeling.

De gemeente werkt door aan uitbreiding van de verduurzaming met deskundige inwoners en ondernemers, onder andere via Stichting Bollenstreek Duurzaam.

De ruil- en deeleconomie groeit, cofinanciering en crowdfunding nemen toe. Het CDA wil dat de gemeente Lisse zich opstelt als aanjager van innovatie en coördinator van duurzaamheidsinitiatieven van inwoners en bedrijven.

De gemeente doet waar mogelijk al dan niet gezamenlijk met andere gemeenten een beroep op Europese en nationale subsidieregelingen.

Het CDA wil de mogelijkheid van een gemeentelijke stimuleringslening voor inwoners en verenigingen overwegen.

DUURZAAM INKOPEN

Lokaal en circulair inkopen is de standaard

Het CDA wil dat duurzaam en circulair inkopen, met nadruk op het belang van nabijheid, voor de gemeente de norm is.

In de praktijk betekent dit dat lokale en regionale ondernemers volop kansen moeten krijgen bij opdrachten, bijvoorbeeld voor groenbeheer en gebouwenonderhoud.

Het CDA vindt het belangrijk dat binnen HLTsamen kennis en ervaring over maatschappelijk verantwoord en circulair inkopen gebundeld wordt. Zo weten regionale opdrachtnemers welke praktische en innovatieve oplossingen van hen verwacht worden en wordt samenwerking in de regio gestimuleerd.

Minder afval, meer hergebruik: samen circulair

Bij inkoop en bouw staat voor het CDA-circulariteit voorop. De gemeente moet demontage en hergebruik van materialen stimuleren en onnodige sloop voorkomen. Door circulair bouwen te bevorderen winnen we veel tegelijk, zoals duurzaam materiaalgebruik, sneller bouwen en woningen die flexibel aangepast kunnen worden aan iedere levensfase.

Nederland beweegt richting een circulaire economie, waarin hergebruik van glas, papier, plastics, elektrische apparaten en textiel de norm is. Het CDA wil dat de gemeente dit actief ondersteunt door het huidige afvalbeleid voort te zetten. Dat betekent nadrukkelijk dat invoering van DIFTAR voor Lisse niet aan de orde is. Lissers, ondernemers en organisaties worden blijvend gestimuleerd om de totale hoeveelheid afval te verminderen en zo goed mogelijk te scheiden. Dit verlaagt de kosten en draagt bij aan een lager afvaltarief voor iedereen.

4. EEN DIENSTBARE EN BESCHERMENDE OVERHEID

Voor het CDA staat de samenleving centraal. De gemeentelijke overheid is dienstbaar aan inwoners en ondernemers, maar benadrukt daarbij ook ieders eigen verantwoordelijkheid. Dienstbaar zijn betekent mensen de ruimte geven om hun mogelijkheden te benutten en hun talenten in te zetten voor zichzelf en voor de gemeenschap.

Een betrouwbare overheid stelt duidelijke grenzen en biedt zekerheid. Zij is er om onrecht te bestrijden en rechtvaardigheid te waarborgen. Daarbij beschermt zij mensen die kwetsbaar of afhankelijk zijn, terwijl zij anderen ondersteunt om zelf stappen vooruit te zetten.

De gemeentelijke organisatie moet duidelijk, transparant en slagvaardig zijn. Inwoners en ondernemers hebben recht op actieve medewerking en op informatie die tijdig, begrijpelijk en volledig is. Zij moeten daadwerkelijk de kans krijgen om mee te denken, mee te praten en mee te beslissen.

Om resultaten te behalen is het noodzakelijk om goed samen te werken en te onderhandelen met andere overheden. Wij onderhouden korte lijnen met onze provinciale en landelijke fracties, zodat kwesties snel en effectief kunnen worden aangekaart.

LOKALE EIGENHEID

Lisse blijft Lisse: trots op onze eigenheid

Lisse is een gemeente met een eigen historie, cultuur en sfeer, die door de meeste inwoners herkend en gewaardeerd wordt. Het CDA wil die lokale eigenheid behouden.

Samenwerking met omliggende gemeenten is waardevol wanneer inwoners daadwerkelijk ervaren dat dit wederzijds voordeel oplevert. Schaalgrootte is daarbij geen doel op zich, het gaat om samenwerking die zichtbaar bijdraagt aan betere dienstverlening en een sterke gemeenschap. Alleen het behalen van schaalvoordelen is voor het CDA niet voldoende.

Het CDA-Lisse wil dat bestuurders en ambtenaren zich echt betrokken voelen bij onze gemeente. Daarom krijgen, bij gelijke geschiktheid, kandidaten die in de regio wonen of bereid zijn ernaartoe te verhuizen, voorrang bij benoemingen binnen HLTsamen.

SAMENLEVING AAN ZET

Iedereen doet mee, samen maken we verschil

Inwoners moeten al in een vroege fase kunnen meedenken over plannen of oplossingen in hun directe omgeving. Het CDA-Lisse wil dat de gemeente de denkkraft, daadkracht en betrokkenheid van inwoners optimaal benut. Lokale verenigingen en initiatieven kunnen een belangrijke rol spelen om mensen te activeren om mee te doen aan dit proces.

In onze gemeente wonen inwoners met veel kennis over actuele thema's zoals de energietransitie, de Omgevingswet of het sociaal domein. Het CDA wil dat de gemeente deze inwoners uitnodigt om hun deskundigheid in te brengen via een expertgroep. Goede voorbeelden van dergelijke samenwerking zijn de ontwikkeling van Tiny Houses en de co-creatie bij de Grachtbrug.

Het CDA-Lisse wil ruimte geven aan inwoners die projecten sneller, goedkoper of met meer draagvlak kunnen uitvoeren dan de gemeente zelf.

VEILIGHEID

Veilig wonen, werken en leven in Lisse

Iedereen moet zich thuis beschermd en geborgen voelen. Het CDA wil voortdurend aandacht voor de aanpak van criminaliteit, zoals woninginbraken, die een grote impact hebben op slachtoffers en hun directe omgeving.

Ook cybercrime en digitale fraude nemen sterk toe. Vooral jongeren en ouderen zijn kwetsbaar, maar ook het midden- en kleinbedrijf wordt steeds vaker slachtoffer. Het CDA wil dat de gemeente regelmatig voorlichting geeft om de weerbaarheid van Lissers te vergroten.

Georganiseerde criminaliteit vindt vaak een voedingsbodem in wijken waar armoede en achterstand spelen. Dit leidt tot drugscriminaliteit en overlast. Het CDA zet in op actieve en doorlopende preventie, zodat problemen tijdig worden gesignaleerd en aangepakt.

De gemeente moet samen met politie, belastingdienst en ondernemersorganisaties blijven werken aan een veilige lokale economie. Op bedrijventerreinen en in het buitengebied is samenwerking tussen bedrijven van groot belang, zodat ondernemers elkaar versterken en ongewenste invloeden geen kans krijgen. Daarbij hecht het CDA aan de verdere verdieping van de samenwerking tussen de gemeente en de ondernemers binnen het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO).

Het CDA wil dat inwoners signalen van criminele activiteiten ook anoniem bij de gemeente kunnen melden. De gemeente geeft daarom regelmatig voorlichting met concrete voorbeelden en verwijst actief naar het meldpunt.

Het CDA waardeert de inzet van wijkagenten en boa's. Hun aanwezigheid draagt bij aan een groter veiligheidsgevoel in het algemeen en een veiliger verkeersgedrag rondom scholen in het bijzonder. Ook wil het CDA blijvende aandacht voor het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.

CULTUREEL ERFGOED

Koester ons erfgoed, verbind onze gemeenschap

Het CDA-Lisse hecht groot belang aan ons culturele, religieuze, agrarische en historische erfgoed, én aan de inwoners die zich daarvoor met toewijding inzetten. Organisaties als de Vereniging Oud Lisse, het CultuurHistorisch Genootschap Duin- en Bollenstreek, de kerken, landschapsorganisaties, museum De Zwarte Tulp en 't Huys Dever geven betekenis aan onze geschiedenis en identiteit. Het CDA wil dat de gemeente deze initiatieven met een open en positieve houding ondersteunt, volgens het principe 'ja, mits'.

GEZONDE GEMEENTEFINANCIËN

Zorgvuldig met geld, eerlijk voor iedereen

Het CDA wil dat de gemeente als verantwoordelijke rentmeester met publieke middelen omgaat. Onze pijlers voor financieel beleid zijn zorgvuldigheid, spaarzaamheid, duurzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten. De maatstaf waarmee de gemeente de hoogte van de lasten beoordeelt is de 'algehele woonlasten'. Waarbij de rioolheffing wordt omgevormd naar een heffing waarin ook het algemene waterbeheer, groenbeheer en klimaatadaptatie worden meegenomen. Daarbij zal de heffing niet alleen als rioolafvoer heffing per aansluiting worden opgelegd maar ook bij andere belanghebbende bij het intergraal waterbeheer.

De gemeente Lisse krijgt vanuit Den Haag veel taken op het gebied van zorg, ondersteuning en participatie, maar daar staan vaak te weinig financiële middelen tegenover. Het CDA vindt dat Lisse, samen met andere gemeenten, bij het Rijk moet aandringen op een eerlijke verdeling van taken en geld.

Een verhoging van de onroerendezaakbelasting (OZB) is voor het CDA pas een laatste redmiddel om de begroting sluitend te maken. Wel wordt jaarlijks de inflatiecorrectie toegepast.

WAARDEN EN TRADITIES IN DE SAMENLEVING

Samen sterk door traditie en verbondenheid

Het CDA is een partij van en voor mensen die een positieve bijdrage willen leveren aan onze samenleving.

In een tijd waarin het soms lijkt alsof alles om het individu draait, kiezen wij bewust voor het samen. Binnen verenigingen, kerken, scholen, sportclubs, buurten, families en gezinnen ervaren we dat we met elkaar meer bereiken dan alleen.

Wij erkennen de vormende en verbindende waarde van kerkelijke en culturele verbanden en van verenigingen. Zij zijn het fundament onder onze samenleving en verdienen steun en bescherming van de overheid.

Waarden en tradities geven ons houvast en versterken de saamhorigheid. In Lisse zijn het Bloemencorso, de Harddraverij en de Feestweek daar goede voorbeelden van. Het CDA ondersteunt initiatieven die bijdragen aan historisch en cultureel besef en die onze gemeenschap verder verbinden.

Als CDA stellen we een zorgvuldige afweging van belangen voorop. We laten ons inspireren door onze christendemocratische kernwaarden: solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid, rentmeesterschap en rechtvaardigheid. Deze waarden zijn vandaag nog net zo actueel en vormen het kompas voor een fatsoenlijk en betrouwbaar bestuur in Lisse.

Het CDA kiest voor een fatsoenlijk Lisse, waar we samenbouwen aan een sterke en hechte gemeenschap.